

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsorden for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser) og udkast til Kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

(Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie og Justitsområdet)

Begrundelse

Naalakkersuisut har modtaget udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser) og udkast til Kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Lovforslaget bygger på fire ændringer af den danske retsplejelov, der er blevet gennemført siden 2007, som Grønlands Selvstyre har anmodet Justitsministeriet om at gennemføre i den grønlandske retsplejelov.

Lovforslaget har for det første til formål at styrke offerets processuelle retsstilling i kriminalsager, idet der heri bl.a. foreslås indført en generel vejledningspligt for politiet over for offeret eller dennes efterladte nære pårørende. Desuden foreslås det, at offeret eller dennes efterladte nære pårørende skal underrettes om en række dispositioner i forbindelse med kriminalsagen.

Lovforslaget har for det andet til formål at styrke indsatsen over for ofre for forbrydelser ved at udvide offerets mulighed for at blive underrettet, når gerningsmanden kommer på fri fod eller under afsoningen medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad.

For det tredje indføres med lovforslaget en række tiltag, som har til formål at øge beskyttelsen af vidner i kriminalsager.

De vigtigste hovedelementer i lovudkastet og anordningsudkastet er følgende:

Vejledning og information

Det foreslås, at der indføres en pligt for politiet til at vejlede et offer for en forbrydelse eller, hvis offeret er afgået ved døden, offerets efterladte nære pårørende om vedkommendes retsstilling. Forslaget indebærer bl.a., at offeret i fornødent omfang skal vejledes om f.eks. vedkommendes rettigheder efter offererstatningsloven samt offerets rettigheder og pligter som vidne under sagen. Behovet for vejledning vil i høj grad variere fra sag til sag, og vejledningspligtens nærmere indhold bør i vid udstrækning være bestemt af de konkrete forhold i den enkelte kriminalsag.

Underretning og klageadgang

Med henblik på at styrke offerets processuelle retsstilling foreslås det, at offeret eller, hvis offeret er afgået ved døden, offerets efterladte nære pårørende underrettes om afgørelser om afvisning af anmeldelser, påtaleopgivelser og tiltalefrafald, samt underrettes om tiltalerejsning og tid og sted for hovedforhandlingen. Hvis en sag ankes eller genoptages, skal offeret for forbrydelsen eller offerets efterladte nære pårørende efter anmodning ligeledes underrettes herom. Endelig foreslås det, at retten skal underrette offeret og andre, der har fremsat et civilt krav i en kriminalsag, om rettens afgørelse om kravet og i øvrigt meddeler offeret en udskrift af dommen, hvis offeret har anmodet om det.

Beskikkelse af en bistandsbisidder

Som supplement til de gældende regler om beskikkelse af bistandsbisiddere foreslås det, at der indføres en bestemmelse, hvorefter retten, når særlige omstændigheder taler for det, kan beskikke en bisidder for offeret for en forbrydelse. Det bør i de nævnte tilfælde ikke nødvendigvis være afgørende, om lovovertrædelsen er af en bestemt type, men derimod, om de konkrete forhold i sagen fører til, at offeret bør have adgang til en bisidder. Det foreslås endvidere, at der indføres en regel, hvorefter retten, når særlige hensyn til de pårørende taler for det, kan beskikke en bisidder for offerets efterladte nære pårørende, når offeret er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Offerets adgang til at være til stede under retsmøder

Det lægges endvidere op til, at der indføres en bestemmelse, hvorefter offeret har ret til at overvære lukkede retsmøder, medmindre dørlukningens formål taler imod det. Det vil være rettens formand, som vil skulle tage stilling til en sådan anmodning. Offer for en forbrydelse vil fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.

Underretning ved udgang og løsladelse mv.

Det foreslås, at offeret i sager, hvor der er afsagt dom om anstaltsanbringelse for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse, hvis offeret har anmodet herom. Er offeret afgået ved døden, underrettes offerets nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet herom. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det. Det fastsættes endvidere i den foreslåede bestemmelse, at underretningsordningen kun gælder i tilfælde, hvor gerningsmanden har været tilbageholdt før dom uden at være blevet løsladt inden dommens fuldbyrdelse. Det foreslås endvidere, at i sådanne tilfælde underrettes offeret desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.

Beskyttelse af vidner ved disses afgivelse af forklaring

Endelig foreslås en række tiltag med det formål at øge beskyttelsen af vidner, som skal afgive forklaring. For det første foreslås der indført en bestemmelse i retsplejeloven om, at politiet skal underrette retten i tilfælde, hvor der er særligt behov for en særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i retten, og at retten bistår vidnet i fornødent omfang. Det foreslås endvidere, at retterne fremover skal nægte bestemte personer og grupper adgang til et

retsmøde, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part, og at retten på forhånd skal kunne træffe afgørelse herom. Herudover udvider lovforslaget mulighederne for at afgive forklaring som vidne ved anvendelse af fjernkommunikation med billede i tilfælde, hvor særlige hensyn til vidnet taler for det.

Udvidelse af frist og erstatning fra staten m.v.

Anordningsudkastet indebærer bl.a. en udvidelse af fristen for, hvornår der skal foretages politianmeldelse for at kunne nedlægge påstand om erstatning, i hvilken forbindelse det desuden fastsættes, at erstatning i øvrigt betinges af, at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning. Der lægges i den forbindelse op til at indsætte en bestemmelse om, at visse nærmere oplyste sagstyper er undtaget førnævnte frist (på 72 timer).

Herudover lægges der op til at indføre en bestemmelse om, at erstatning ydes, selvom tiltalte frifindes under straffesagen, hvis lovens øvrige betingelser er opfyldt.

Endelig lægges der op til bl.a. at indføre bestemmelser om hurtig tilkendelse af krav med en værdi på indtil 3.500 kr.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til udkastet

Grønlands Selvstyre anmodede i 2016 Justitsministeriet om, at fremsætte nærværende beslutningsforslag. Styrkelsen af ofres retsstilling har stor betydning for udviklingen af det grønlandske justitsområde, og indgår også i Naalakkersuisuts Strategi og indsatsplan for justitsområdet.

Retsvæsenkommissionen fandt i forbindelse med udarbejdelse af betænkningen, at fokus på resocialisering af gerningsmanden var et vigtigt element, men at det samtidig fordrer et tilsvarende fokus på behov for hjælp for ofrene. Kommissionen foreslog derfor en række tiltag til styrkelse af ofrets stilling.

Nærværende forslag har bl.a. til formål at indføre en pligt for politiet til at vejlede offeret eller, hvis offeret er afgået ved døden, offerets efterladte nære pårørende om vedkommendes retsstilling. Dette er i tråd med Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb, Killiliisa. Selvom sager om vold, voldtægt og seksuelle overgreb mod børn for myndighederne kan være en rutinesag, vil sagen for offeret være unik og bør behandles som sådan af myndighederne.

Forslaget vil herudover sikre, at ofre får muligheden for at få underretning ved gerningsmandens udgang fra anstalten, hvis det ønskes.

Endvidere er det glædeligt, at der med forslaget vil være en udvidet adgang til beskikkelse af bistandsbisidder, hvis særlige omstændigheder taler for det. Dette har længe været et ønske og en prioritering fra Naalakkersuisut.

Herudover vil visse ændringer af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blive sat i kraft for Grønland. Dette er bl.a. ændringer, der vil have med sig, at offeret kan få erstatning, uanset om den tiltalte under kriminalsagen frifindes, hvis de øvrige betingelser i loven er opfyldt. Herudover foreslås en udvidelse af fristen for, hvornår der skal foretages politianmeldelse og hurtig tilkendegivelse af krav med en værdi på indtil 3.500 kr.

Naalakkersuisut forelægger også på denne samling Forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forskellige andre love (Implementering af politireformen samt ny politiklageordning m.v.). Der vil være nogle overlap mellem disse to lovpakker, som betyder, at enkelte bestemmelser nævnes i begge forslag. Afhængigt af, hvilken lovpakke, der behandles først i Folketinget, vil den anden blive tilrettet herefter.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget.

Der er udarbejdet en kommenteret oversigt over høringssvar.

Bilag

1. Resumé - Udkast til lovforslag om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser) samt udkast til kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser
2. Udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser)
3. Udkast til Kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser
4. Kommenteret oversigt over høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser)